

วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๔๖๓

ราชกิจจานุเบกษา

เล่ม ๓๗ หน้า ๑๐๒๑

~~.....~~

ข่าวที่วงศ์ศต

สมเด็จพระอนุชาธิราช เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนารถ

กรมหลวงพิศณุโลกประชานารถ

และเชษฐภคินีที่กรุงเพทมหานคร

~~.....~~

จอมพล สมเด็จพระอนุชาธิราช เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนารถ กรมหลวงพิศณุโลกประชานารถ ได้กราบทูลขอขมาเสด็จประพาสทะเลทางฝั่งตะวันตก เมื่อเสด็จไปในเรือกลไฟ "กาดอง" ประชวรไข้หวัดใหญ่ระหว่างทางเสด็จ ครั้นถึงเมืองสิงคโปร์ประทับที่บ้านพระอนุกุลสยามกิจ พระโรคได้คลายไปเป็นพระมีบาดแผลเป็นพิม ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมขุนสุโขทัยธรรมราชา กับ นายแพทย์รับออกไปยังเมืองสิงคโปร์ โดยรถไฟพิเศษ เพื่อทรงจัดการรักษาพยาบาล นายแพทย์ในเมืองสิงคโปร์ ได้ถวายพระโอสถประคบประครองจนเต็มความสามารถ แต่พระอาการมีแต่ทรงกับทรุด ครั้นถึงวันที่ ๑๓ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๓ เวลาบ่าย ๑ นาฬิกา ๕๐ นาทีหลังเที่ยง เสด็จถึงกต พระชนมพรรษา ๔๗ ปี ๓ เดือนกับ ๑๐ วัน ข้อความทราบได้ฝ่าละอองธุลีพระบาททรงพระอาลัยแลเสวยโศรกเป็นอยู่ยิ่ง จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้มหาเสวกเอก เจ้าพระยาธรรมธาดาธิกรณ์ดี เสนาบดีกระทรวงวัง กับราชองครักษ์แลเจ้ากรมปลัดกรม

~~พระราชกฤษฎีกา~~

พระดำริทรงหลวงไปรับพระศพพร้อมด้วยเจ้าพนักงานหน้าที่ มีภูษา
มาลาเป็นต้น เชิญเครื่องทรงพระศพทั้งพระโกศรื้อออกไป เชิญพระ
ศพกลับมาสู่กรุงเทพพระมหานครโดยทางรถไฟหลวงสายใต้ แล
โปรดเกล้าฯ ให้พระบรมวงศานุวงศ์แลข้าราชการในพระราชสำนัก
ไว้ทุกข์ ๑๐๐ วัน

แลพระศพสมเด็จพระอนุชาธิราชที่เมืองสิงคโปร์นั้น ได้เสร็จแล้ว
เชิญลงบรรจุหีบตามธรรมเนียมของเมืองนั้น ไว้ชั่วคราว ผู้รักษา
เมืองสิงคโปร์ ได้ขอเชิญพระศพไปประดิษฐานไว้ ในที่ของรัฐบาล ได้
จัดให้มีทหารอังกฤษมาประจันหน้ารักษาพระศพ เป็นพระเกียรติยศ
ตลอดมา ครั้นวันที่ ๑๖ มิถุนายน รัฐบาลอังกฤษที่เมืองสิงคโปร์
จัดกระบวนแห่พระศพตามพระเกียรติยศทหาร มีทหารอังกฤษเชิญ
พระศพขึ้นประดิษฐานบนรถปืนใหญ่ มีทหารกองเกียรติยศเดิน
เป็นกระบวนนำพระศพพร้อมด้วยแหวง เวลา ๗ นาฬิกา ๑๕ นาที
ก่อนเที่ยง ได้เดินกระบวนแห่ที่ทำการรัฐบาลในระหว่างทหารรบ
ทางตลอดจนสถานี สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมขุน
สุโขทัยธรรมราชาธิบดีพระรชวงศ์ทรง พระดำริพร้อมด้วยข้าราชการ
ฝ่ายสยาม แลผู้รักษาเมืองสิงคโปร์ กับผู้บัญชาการทหารเจ้าพนักงาน
ในราชการฝ่ายอังกฤษ แลกงสุลต่างประเทศตั้งแต่เริ่มเสด็จตาม
พระศพในกระบวนด้วย พระเครื่องกระบวนที่บ้อมแค้นนึ่งยิงปืน
ใหญ่ถวายเฉลิมพระเกียรติยศ ที่ละ ๑ นัด เท่าจำนวนพระชนมพรรษา
รวม ๓๗ นัด เมื่อกระบวนถึงสถานีทหารเชิญพระศพขึ้นประดิษฐาน

วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๔๖๓

ราชกิจจานุเบกษา

เล่ม ๓๗ หน้า ๑๐๒๓

~~พระราชกฤษฎีกา~~

ในรตแล้ว รถไฟเคลื่อนแรกสถานีเวลา ๘ นาฬิกา ๒๕ นาทีก่อนเที่ยง
ทหารอังกฤษขอขึ้นรถศึกกระทำารเคารพ แต่ผู้รักษามืองสิงคโปร์
กับผู้นัฒนาการทหารแลเจ้าหน้าที่งานในราชการอังกฤษ ทั้งสองต่าง
ประเทศที่มาส่งพระศพถวายคัมภ์พร้อมกัน แลเมื่อรถไฟกระบวน
เชิญพระศพมาถึงเมืองยะโฮ มีเจ้าแขกแลเจ้าพนักงานในราชการ
เมืองนั้นพร้อมทั้งทหารกองเกียรติยศมาเคารพพระศพที่สถานีด้วย

กระบวนรถเชิญพระศพมาถึงจังหวัดสงขลาเวลา ๕ นาฬิกาหลังเที่ยง
วันที่ ๑๗ มิถุนายน สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมขุนลพ
บุรีราเมศวร์ อุปราชมณฑลทักษิไนได้กับทั้งข้าราชการในมณฑลแต่ง
เต็มยศมารับพระศพพร้อมด้วยเสื่อป่ากองเกียรติยศ กระทำารเคารพ
พระศพที่สถานี หยุดกระบวนรถค้างอยู่ที่จังหวัดสงขลาคืนหนึ่ง
เจ้าพนักงานได้ถวายเครื่องบรรจุกรรมทรงพระศพ ตามพระเกียรติยศ
เชิญลงประดิษฐานในพระโกศจุฬารัตน์รุ่งขึ้นวันที่ ๑๘ มิถุนายน เเดิน
กระบวนรถเชิญพระศพต่อมา เมื่อกระบวนรถผ่านจังหวัดมณฑล
ในระยะทางรถไฟที่เดินมา สมุหเทศาภิบาลกับข้าราชการในมณฑล
พร้อมทั้งกองเสื่อป่ามาถวายความเคารพพระศพทุกจังหวัดมณฑล แล
จังหวัดใดที่มีทหารประจำ การก็ได้ มีทหารกองเกียรติยศ มาถวาย ความ
เคารพด้วยทุก ๆ จังหวัด กำหนดกระบวนรถเชิญพระศพถึงสถานี
บางกอกน้อยเวลาบ่าย ๔ นาฬิกาหลังเที่ยงวันที่ ๒๐ มิถุนายน พระพุทธ
ศักราช ๒๔๖๓

ครั้นเวลาบ่ายใกล้ ๔ นาฬิกาหลังเที่ยง พระบาทสมเด็จพระเจ้า
 อยู่หัว ทรงเครื่องเต็มยศทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ (ในพระ
 บาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว) ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์
 ทรงสอดสายสพายเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามาธิบดี ทรงไว้
 ทูขทนต์พระกร เสด็จพระราชดำเนินด้วยเรือพระที่นั่งยนต์ แต่ทำ
 วาสกรีต้องขึ้นฟากไปเสด็จขึ้นประทับสถานีนางกอกน้อยพร้อมด้วย
 พระบรมวงศานุวงศ์ แลราชทูตผู้แทนรัฐบาลต่างประเทศกับทูต
 นานาชาติ ทงข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อยเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทคอยรับ
 พระศพ

เวลา ๔ นาฬิกาหลังเที่ยง รถไฟกระบวนเชิญพระศพมาถึงสถานี
 นางกอกน้อย โปรดเกล้าฯ ให้นายทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์
 เชิญพระศพแต่รถขึ้นพระเสลี่ยงแว่นฟ้า ภูษามาลาถวายอยู่หน้าพระ
 กตด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์
 ทรงพระดำเนินตามพระศพยังท่านี้ แลเชิญพระศพลงสู่บัลลังก์กัญญา
 เรือพระที่นั่งประพัสสรไชย ในขณะนั้นเรือรบหลวงได้ยิงปืนใหญ่ถวาย
 เถลิงพระเกียรติพระศพนาทีละ ๑ นัด เท่าจำนวนพระชนมพรรษา รวม
 ๓๗ นัด ฝัพายได้เคลื่อนเรือพระที่นั่งประพัสสรไชยที่เชิญพระศพออก
 จากท่าสถานีนางกอกน้อยมุ่งเรือตรงกู่หนึ่งน้ำ ข้ามฟากขึ้นไปตามลำน้ำ
 เจ้าพระยา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประทับเรือพระที่นั่งยนต์
 เสด็จพระราชดำเนินกลับมาประทับพระตำหนักน้ำท่าवासกรี ทอดพระ

~~.....~~

เสด็จกระบวนเรือพระศพ เมื่อเรือประหารไชยเชิญพระศพเทียบที่
 สพานหน้าวัดราชาธิวาสแล้ว นายทหารมหาดเล็กเชิญพระศพขึ้นบน
 เสลี่ยงแว่นฟ้า ภูษมาลาถวายอุยานพระกต ไปขึ้นตรงพระที่นั่งน้อย
 เกษมมัย ๔ แลประกอบพระโกศหุ้มทองน้อยเสร็จได้เดินกระบวนแห่
 พระศพพร้อมด้วย แตรสังข์ กลองชนะ เครื่อง อภิรมย์ขุมสาย พระแสง
 ห่วงเครื่องนำหลังมีนักเรียนนายร้อยเดินเป็นคู่แห่ ภูษมาลาถวายอยู่
 งานพระกตพร้อมทั้งมีพระสุริย์ พัดโบกเลื่อนทော်พร้อมเชิญจามร
 นายทหารมหาดเล็กเชิญเครื่องราชอิสริยยศตามพระศพ เดินกระบวน
 ไปถนนถนนวัดราชาธิวาส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระ
 รวงศมเด็จพระที่นั่งด้วยรถ พระที่นั่งย่นคร แต่ท้าวสุกรีไป ประทับที่วังปารุสสก
 วันคอยรับพระศพ กระบวนได้เลี้ยวไปตามถนนสามเสนโดยถนน
 ศรีอยุธยา หยุดที่หน้าวังปารุสสกวัน เจ้าพนักงานเปลื้องพระโกศหุ้ม
 ประกอบออก นายทหารมหาดเล็กเชิญพระลงในพระศพนบนพระ
 เสลี่ยงแว่นฟ้า เข้าสว่างแล้วเชิญขึ้นประดิษฐานบนพระแท่นแว่นฟ้า
 สองชั้น เหนือชั้นบัวกลุ่มมีถนนเชิงรองภายใต้เสวตฉัตร ๕ ชั้นห้อย
 ตรงพระศพในห้องท้องพระโรงพระตำหนักปารุสสกวันชั้นบน เจ้า
 พนักงานได้ประกอบพระโกศหุ้มทองน้อย แลตั้งเครื่องประดับแล
 เครื่องราชอิสริยยศพร้อมด้วยเครื่องสูง แลขุมสายตามพระเกียรติยศ
 เสร็จ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงวางวงมาลาที่พระศพแล้ว
 พระบรมมหาราชวังเสด็จเข้าราชวรณัฎฐ์ใหญ่วางวงมาลาต่อไป

แต่ในวันนี้เป็นวันครบสัปดาห์ ที่สมเด็จพระอนุชาธิราชทรงคต
 มา จึงโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงานนิมนต์พระสงฆ์ที่จะสวดมนต์
 ๒๐ รูป ขึ้นไปนั่งยังอาสน์ มีพระเทพแก้วเป็นประธาน ทรงจุดเทียน
 เครื่องนมัสการพระพุทธรูปแล้ว พระสงฆ์ ๒๐ รูปสวดพระพุทธมนต์
 เมื่อสวดจบแล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรงธรรม พระราชสุธิ
 ถวายศีลแล้วถวายพระธรรมเทศนาถันท์ ๑ จบแล้ว ทรงทอดไตร
 ถันท์เทศน์กับไตรพระสวดมนต์ พระสงฆ์สดับปกรณ์ ทรง
 ประเคนใบวัตถุบังจ้ยเครื่องไทยธรรมถันท์เทศน์เสร็จ พระสงฆ์
 ถวายอนุโมทนา พระราชาคณะถวายอดิเรกแล้ว ทรงจุดเทียน
 เครื่องบูชาพระธรรมแลเทียนดูหนังสือที่พระแท่นสวด พระพิธีธรรม
 เริ่มสวดพระอภิธรรมแล้ว เวลา ๗.๒๐ ล.ท. พระบาทสมเด็จพระเจ้า
 อยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินกลับด้วยกระบวนรถยนต์พระที่นั่ง ยัง
 พระตำหนักแพท่าเวสสุกรี ต่อไปขึ้นรถการผู้โดยสารฝ่ายทหารแล
 พูลเรือนใต้วังวงมาลาถวายพระศพอต่อไป ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
 ให้มีพระสงฆ์สวดพระอภิธรรมทั้งกลางคืนแลกลางวัน รับพระราช
 ทานฉันเช้า ๘ รูป เสน ๘ รูป แลประโคมแตรสังข์กลองชนะ
 มีกำหนด ๑๐๐ วัน

วันที่ ๒๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๖๓ เวลา ๑๑ ก.ท. พระบาท
 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่องขัตติยศทหารม้าประดับเครื่องราช
 อิศริยาภรณ์ เสด็จพระราชดำเนินด้วยกระบวนรถพระที่นั่งยนต์

ไปประทับค้ำหนักปารุสสกวิน ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการพระ
พุทธรูปแก้ว พระสงฆ์ที่สวดมนต์ว่านนี้ถวายพรพระจบ ทรงประเคน
อภิมหิมาตบาศแก่พระสงฆ์ โปรดเกล้าฯ ให้พระบรมวงศ์ทรง
ประเคนต่อไป พระสงฆ์รับพระราชทานฉิ้นเสร็จ ทรงประเคนใบ
วัดถ้ำขี้ไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระราชาคณะ
ถวายอดิเรกแล้ว โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้า
กรมหลวงนครราชสีมา เจ้าฟ้ากรมขุนเพชรบูรณ์อินทราไชย เจ้าฟ้า
กรมขุนสุโขทัยธรรมราชาทรงทอดผ้าสดับปกรณ์รายร้อย พระสุ
ธรรมธิคุณเป็นประธานสงฆ์ นำสวดมนต์กาศดับปกรณ์ถวายอนุโมทนา
แก่ถวายอดิเรกเสร็จเวลา ๑๒ นาฬิกา ๑๐ นาที เสด็จพระราชดำเนินกลับ

ชาวตาย

นายร้อยตำรวจโท พันธุ์ กิตติสาร นายตำรวจนอกราชการ
กระทรวงนครบาล อายุ ๔๕ ปี ป่วยเป็นไข้พิษ ถึงแก่กรรมวัน
ที่ ๒๘ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๓

นายร้อยโท จำป กัญจนดิษฐ์ กระทรวงกระลาโหม อายุ ๓๒ ปี
ป่วยเป็นวรรณโรค ถึงแก่กรรมวันที่ ๘ มิถุนายน พระพุทธศั
กราช ๒๔๖๓